

in voditeljev obrtnih-nadaljevalnih šol v ostalem delu kronovine, ki se izvolita iz srede; 10. ravnatelj obrtnega pospeševalnega zavoda in končno 11. zastopniki obrtnega in trgovskega stanu, ki jih volijo obrtne zadruge, oziroma zveze obrtnih zadrug in pa solnograški odsek zveze industrialcev.

Ker so na Kranjskem deloma druge razmere, bi se moral seveda tak svet obrtnih-nadaljevalnih šol primerno drugače sestaviti. Omenim naj še, da so na Solnograškem izvzete od tega zakona one obrtne-nadaljevalne šole, ki so priklopljene državnim obrtnim, oziroma strokovnim šolam. To je povsem naravno, ker so te šole neposredno podrejene c. kr. ministrstvu za javna dela. Pri nas na Kranjskem je kočevska obrtna-nadaljevalna šola zvezana z državno strokovno šolo za mizarstvo v Kočevju, dočim so razne obrtne-nadaljevalne šole v Ljubljani neodvisne od ljubljanske državne obrtne šole. Seveda je želeli, da se iz strokovnih kakor tudi finančnih razlogov slično kakor v Kočevju tudi v gotovo važnejši Ljubljani priklopijo obrtne-nadaljevalne šole obrtni šoli.

Steska.

Razpis učiteljskih mest na Štajerskem.

O tem predmetu se bavi že v zadnjem „Uč. T.“ neki tovariš in je mnenja, da se naj učiteljska mesta ne razpišejo med vojno, ter podpira to svoje mnenje s primeri, ki so pa tuintam vendar nekoliko pretirani.

Tovariš je mnenja, da bi se potegovali za razpisana mesta večinoma tovariši, ki imajo že sedaj boljša mesta in ki se jim že itak „dobro godi“. Jaz pa mislim, da isti, ki imajo že sedaj boljša mesta, se ne bodo radi selili že zaradi stroškov ne čeravno bi ti stroški pač nikjer ne znašali „najmanj 2000 K“ — kakor trdi pisec v zadnjem listu. Saj se vendar ne bo potegoval nobeden za kako mesto kje na Rusko Poljskem! Kdor pa bi imel toliko različnega inventarja, da bi rabil samo za selitev 2000 K, tak tovariš se pa zanesljivo ne bo potegoval za nobeno mesto!

Takih učiteljev pa, ki se jim v teh časih „dobro godi“, je pa — po mojem mnenju — proketo malo, in taki ne bodo delali drugim mnogo zaprek pri kompetenci, zakaj kjer se meni godi dobro, tam tudi ostanem in od tam ne bom šilil drugam. Iz hudobije ali zaradi tega, da bi delal drugim nalašč škodo, pa vendar ne bo noben človek kom petiral. — Kar se pa še selilnih stroškov tiče, se pa ti tudi neposredno po vojni ne bodo za toliko znižali, da bi bil to sedaj vzrok za nerazpis mest.

Res pa je, da bi mobiliziranci trpeli precejšno škodo — posebno vojni ujetniki. Za take pa naj vsak okraj rezervira nekaj boljših mest — saj vendar ve vsak okr. šol. sv. za take — in tako bi se že dalo zenačiti. Sicer bo pa še dovolj mest ostalo nezasedenih, kakor je razvidno iz sledečega!

„Doma“ je le malo učiteljstva, ki bi se brez vzroka, in sicer tehtnega, rado selilo. Starejši, ki so izven vojaške obveznosti, bodo čakali na svojem mestu zasluženega pokoja, ki ni več daleč. Če je pa še kak mlajši tovariš doma, je pa ali invalid — ali je pa oproščen. Če je invalid, si tudi zasluži nekaj boljšega, če je pa oproščen, pa bodi uverjen, da ne bo šilil drugam, kjer ne bo imel iste ugodnosti! Mest bo torej za učitelje-vojake še vedno dovolj! In če je veljalo, da so razpisali učit. mesta na Kranjskem, Nižjem Avstrijskem i. t. d. in da razpisujejo tudi povsod srednješolska mesta — bi, mislim, veljalo to tudi za nas štajerske ljudskošolce! Saj so vendar tudi v drugih deželah in „celo na srednjih šolah“ ljudje, ki nekaj mislijo in delajo v prid bodočnosti in v prid ter korist šole!

Pa še nekaj, dragi tovariš! Ker ne smejo razpisati učiteljskih mest, krajni in navadno tudi okr. š. sv. pa ne marajo večnih substitucij in suplentinj, pa razpišejo kratkoma- lo mesto, kjer je bil vedno učitelj — za učiteljico. Tako so začeli pri nas v no- vejšem času precej prakticirati. Ali ni tudi tako mesto izgubljeno ne le za mobilizirance, ampak tudi za učitelja nevojaka?! Torej učitelju ga ne privoščiš, pač pa prav mirno gledaš, ko sede na tako mesto učiteljica — in za vedno je izgubljeno za učitelja. Tako se izpodrivamo sami!

In pogledimo provizorične učitelje! Mnogo je takih, ki so že 5 — 8 let provizorični in ne morejo postati definitivni zaradi nerazpisa učit. mest. Ali ti ne trpijo zaradi tega? Manjšo plačo, leta se jim ne štejejo — kakor bi se jim drugače — lahko jih poriva- jo semintja, kakor hočejo i. t. d. Ali ne pomisliš, dragi tovariš, da je takemu provi- zoričnemu učitelju — ki ima že 4 - 6 let usposobljenostni izpit — hudo, ko vidi, da mu pred nosom odgrizne lepo mesto učiteljica, ki je šele novembra let. l. napravila izpit?

Če se že mesta ne razpišejo, se mora vendar urediti stvar s „starejšimi provizoričnimi učitelji“, da se jih imenuje za definitivne! Drugače trpijo dovolj škode primerno z učiteljicami in to ima posledice vedno — bodi- si pri kompetencah — ali pri prehodu v višjo stopnjo, pokoj u. t. d. In če se ne raz- pišejo mesta učiteljev, se mora vsaj doseči to, da se ta mesta ne izpolnijo z učiteljicami. Če moramo čakati mi, naj še čakajo tovariši!

Na vsak način se mora ta zadeva rešiti! Ali bi ne mogla v tem oziru ničesar doseči „Zveza“ v zvezi z „Lehrerbundom“? Naj bi se vsestransko pretreslo in potem delalo! Ne vse pustiti mirnemu, ozir. nemirnemu in počasnemu toku časa in šolskih oblastij! To večno supriranje, substituiranje in razno drugo hiranje na šolskem polju ter v škodo ali korist poedincem mora enkrat prenehati! Tovariš, ki je za to, da se razpišejo mesta.

USPOSOBLJENOSTNI IZPIT ZA GOSPO- DINJSKE UČITELJICE.

Po naredbi c. kr. ministrstva za javna dela z dne 24. novembra 1916 št. 72.333, morajo učiteljske kandidatkinje za kuharske in gospodinske šole napraviti zrelostni iz- pit od leta 1917 naprej le na izobraževali- šču za gospodinske učiteljice na kuharski šoli gostilničarske zadruge na Dunaju ali pa na izobraževališču za gospodinske učiteljice društva „Vesne“ v Brnu na Morav- skem. Za naprej se bodo morale torej tudi kandidatkinje iz naših krajev na enem teh zavodov izobraževati za gospodinsko- učiteljski poklic.

Nova vlada.

Dunaj, Božič 1916.

Novo ministristvo je sestavljeno tako-le: Ministrski predsednik in poljedelski minister: grof Clam-Martinic; notranje ministristvo: baron Handel; finančni minister dr. pl. Spitzmüller; justično ministristvo: baron Schenk; trgovinsko ministristvo: dr. Urban; nemški minister-krajan: dr. Baernreiter; de- lavsko ministristvo: baron Trnka; naučno ministristvo: bar. Husarek; železniško minis- trstvo: baron Forster; domobransko minis- trstvo: baron Georgi; galsko ministristvo: dr. pl. Bobrznyski. — O programu nove vlade poročajo uradno: V resnem času so bili sedanji vladi izročeni posli. Prevzela jih je s čutom velike odgovornosti, ki jo mora nositi Vzpostavitev popolnih ustavnih razmer, ustvaritev potrebnih predpogojev za to, izravnanje potov za parlament — to bo visoki smoter vlade. — Med prvimi naloga- mi vlade se nahaja sklep pogodbe med obema državama monarhije glede njih gos- podarskega razmerja ter pripravljane ožjih gospodarskih odnosov napram Nemčiji. Parlamentu se bodo predložile te združene zadeve ter trgovinske pogodbe, ki naj se sklenejo z drugimi državami, svoj čas v odobrenje. — Politiška in gospodarska kon- solidacija Avstrije, strnitev sil vseh v državi živečih narodov, rešitev velikih socialnih nalog, ki so zaradi vojne pridobile na po- menu, izpopolnitev ljudske vzgo- je v smeri splošne izobrazbe, pravstvene utrditve doraščajo- če mladine in utrditve državljankega mišljenja, zavoljo vojne potrebna nova ure- ditev državnega gospodarstva, lečenje ran vojne ter zopetna zgradba razdejanega in vse polno drugih vstajajočih nujnih vpra- šanj stavijo do vlade in parlamenta v bodo- nosti največje zahteve. — Nepozabljeni naj bodo naši za obrambo domovine boreči se vojaki, za katere bijejo v Avstriji vsa srca in za katerih invalide in zaostale skrbeti smatra vlada za svojo sveto dolžnost. — Vlada se ne obotavlja označiti splošne smeri, v katero hoče pravična napra- m vsem narodom monarhije kreni- ti, zavedajoč se da potrebuje sodelovanja vseh onih, ki jim je bodočnost Avstrije pri srcu.

„Arbeiter-Zeitung“ piše o novem minis- trstvu, da je to ministristvo koalicija desni- ce gosposke zbornice z nemškim National- verbandom. Nova vlada je izbira nebirokrat- ov, mož tekoimenovanega praktičnega živ- ljenja, in birokracija se jim bo, podpirajoč jih, podrejala; socialno je vlada strogo nasprotje Stürgkhove vlade, politiško popol- noma drugačna, kot jo je hotel Spitzmüller; nacionalno pa tudi nasprotje onega, kar so govorili, da namerava Spitzmüller. Končno pravi imenovani list: „Odgovornost napram ljudstvu je za novo vlado prevzel nemški Nationalverband in jo tudi nosi; to hočemo ugotoviti in tega se bomo držali.“

Princ Konrad Hohenlohe, doslej skupni finančni minister in prej namestnik v Trstu, je od cesarja Karla imenovan za njegovega prvega najvišjega dvorjanika.

Pristopajte kot člani k „Rdečemu križu“!

Književnost.

Koledar (Vestnik) XXXI. šolske Druž- be sv. Cirila in Metoda v Ljubljani za navadno leto 1917. — Izdalo in založilo vodstvo. — Cena 1 K 20 vin. — v Ljublja- ni. Tisk „Narodne tiskarne.“ 1916 — Za običajno koledarsko vsebino je izvršen raz- predelek „Narodnemu delu“, ki govori na prvem mestu o devetdesetletnici Luke Svetca. Opisano je življenje Antona Poljšaka, ki je ostavil C. M. D. vse svoje imetje, vredno nad 30000 K. — Leposlovne vsebine je Meš- kova črtica, Odpusti! — O' delek, Vojne in druge smrtne žrtve v vrstah D. C. M. — je posvečen našim C. M. pokojnikom. Tu čitamo tudi imena za Družbo zaslužnih in od vojne vihre uničenih slovenskih učiteljev, ki so: Anton Turk, Rado Meršek, Julijan Gerdol in Justin Arhar. — V sestavku „Sto- letnica dveh odličnih Slovencev“ se spo- minja Družbeni potovalni učitelj Ante Beg Davorina Trstenjaka in Andreja Pirnata. — Zanimiv je članek ing. Janka Mačkovška, Narodnosti na Primorskem po prvem urad- nem raziskovanju pred 70 leti. — Na za- ključku tega razpredelka je tovariša Cirila Petrovca spis, Otroci namesto odraslih. — Navmes so priobčene pesmi Manice Koma- nove, Josipa Jurca in Ksaverja Meška. — Naslednji razpredelek govori o gmotnem in šolskem stanju ter o delovanju naše šolske družbe. — Koledar zaključuje ogla- si. — Tudi letošnji koledar C. M. D. je prava in pristna slovenska knjiga, ki bi ji morali odpreti pot v vsako slovensko hišo in v vsako slovensko rodovino. Ona je priča naše požrtvovalnosti, naših bojov in naporov za rešitev, vzgojo in pouk sloven- ske mladine! Naj bi nihče ne preslišal po- ziva Družbenega vodstva, ki se glasi: „Na- ša glavna obrambna postojanka je in ostane naša šolska Družba sv. Cirila in Metoda; zanjo postavimo baš sedaj svoje skrajne sile!“ — Težko je to ob naših ogromnih žrtvah, ki jih zahteva od nas sedanji čas! toda mora biti, ker hočemo Slovenci lepše živeti v bodočnosti, nego smo živeli v pre- teklosti!

Pedagoški Letopis za leto 1915. XV. zvezek. Na svetlo daje Slovenska šolska Matica v Ljubljani. — Uredil H. Schreiner. — Ljubljana 1916. Natisnila „Učiteljska tiskar- na“ v Ljubljani. — Str. 94. — Imenovani Letopis obsega nastopne članke, oziroma poročila: 1. Sodelovanje slovenskega učitelj- stva v svetovni vojni. Sestavljen je to našo vojno in smrtno kroniko s spretno roko Jos. Schmoranzera. Delo seveda ni popolno, ker obsega poročilo vojno dobo do konca l. 1915. Natančno bo mogoče govoriti o tem poglavju šele po vojni, ko bo S. Š. M. pač poskrbela, da izide o tem sodelo- vanju slovenskega učiteljstva posebno delo (knjiga) z natančnimi podatki in s slikami zaradi vojne padlih ali umrlih naših tova- rišev. — 2. Mladinsko skrbstvo, oziroma mladinska zavetišča strokovnjaško instruk- tivno in z vnmajočo ljubeznijo obravnava ravnatelj in predsednik H. Schreiner, ki go- vori z enako skrbjo, stvarnostjo in objektiv- nostjo o načelnih in splošnih vprašanjih, kakor o posameznostih in detajlih. — 3. O delovanju S. Š. M. v l. 1915 podrobno po- roča družbeni tajnik prof. M. Pirc, 4. del pa zavzema imenik upravnega odbora in društvenikov ter zaznamek dozdej izdanih in založenih knjig S. Š. M. Imenik in zaz- namek je s priznano spretnostjo in natan- čnostjo sestavil blaginjak tovariš Jakob Dimnik. Imenik se je jako, preveč skrčil, saj šteje S. Š. M. sedaj le 761 članov. Voj- na jo je hudo udarila. Treba bo zopet mno- go novega dela in žrtvovanja, da pridemo na prejšnjo višino in preko nje! — Poleg Bežkovega „Občnega vzgojstevja“, ki smo o njem že obširno govorili, je Pedagoški Letopis knjižni dar naše ljube S. Š. M. za l. 1915. Ob skromnih sredstvih nam je da- la dovolj ker sta obe knjigi lepi po obliki in bogati po vsebini. Pa — naši sta!

Delajte za čim lepši uspeh V. vojnega posojila! O uspehih nam takoj sporočite!

Srednješolske vesti.

Zaposlovalnemu tečaju goriških učitelj- šč v Ljubljani je blagovolil nakloniti kuratorij slavne Mestne hranilnice ljubljanske v svrhu obdaritve ubožnih begunskih go- jencev in gojenk 300 kron. Bodi mu na tem plemenitem činu izrečena presrečna za- hvala! Bog plati!

Umrli je v italijanskem ujetništvu Oli- vieri Stua, profesor na italijanskem učiteljsku v Gradišču ob Soči. Vojna z Italijo ga je doletela doma, interniran je bil prvotno v Sardenjo, potem je bil puščen na svobodo ter je živel v Florenci. Star je bil 33 let. Pripadal je Faiduttijevi stranki.

Spomin na pokojnega tajnega svet- nika Thaloczya. Dr. J. N. pripoveduje v „Slovenskem Narodu“: Spoznala sva se v

Belgradu, kjer sem občudoval njegov spomin in njegovo informiranost o kranjskih razmerah. Na tako visokem mestu, kakor ga je zavzemal Thaloczcy, ga gotovo ni moža, ki bi jih poznal tako točno kot on. Izvzeti so seveda oni, ki so zrasli na naših tleh. Kakih 14 dni pred njegovo smrtjo sva se še skupaj vozila ob priliki njegovega nadzorovanja Sandžaka. Ločila sva se pri staroslavnem srbskem samostanu Miloševu, in takrat mi je dejal: „Kolikor sem prišel v svojem življenju v dotiko s profesorji, sem našel največjo nadarjenost za jezike in sposobnost za organizacijo med profesorji slovenske narodnosti. Solstvo v Bosni in Hercegovini je delo slovenskih pedagogov. Obžalujem, da ne zavzemajo več tam vo- dilnih mest.“ Lepše sodbe ne potrebujejo zase niti nasprotniki slovenskih pedagogov!

Vodstvo zaposlovalnih tečajev go- riških učitelj-šč v Ljubljani je prejelo za porazdelitev med siromašne begunske go- jence in gojenke 500 kron od g. Antona Streklja, ravnatelja deželne kmetijske šole v Gorici ter poljedelskega učitelja na moškem učiteljsku goriškem (sedaj na c. kr. prehranitvenem uradu v Knittelfeldu) kot del učne nagrade in enoliko vsoto 500 K od slavne Posredovalnice za goriške begunce v Ljubljani. Bodi obema dobrotnikoma na velikodušnem darilu v imenu bednih obdarovancev izrečena na- toplejša iskrena zahvala!

Zaposlovalni tečaji goriških učitelj- šč v Trstu. Namestnik baron Fries-Skene je poveril vodstvo zaposlovalnih tečajev go- riških učitelj-šč v Trstu profesorju goriške slovenske gimnazije dr. Karlu Pirjevcu.

Za provizoričnega glavnega učitelja na učiteljsku v Ljubljani je imenovan suplent Ivan Vesenjaka.

Kranjske vesti.

—r— Enkratna draginjska podpora za deželne vpokojence. Na seji dne 9. de- cembra t. l. je deželni odbor sklenil, da na- kaže onim osebam, ki uživajo iz deželnih sredstev temeljem bivšega pragmatičnega službenega razmerja v deželni upravi po- kojnine, vdovnine, sirotinske preskrbnine do najvišjega zneska 3000 K, enkratno podporo 200 K. Ljudskošolsko učiteljstvo ni v pragmatičnem službenem razmerju deželne uprave in zato za isto ne velja navedeni sklep. Toda čeprav je tako, vendar je tudi to učiteljstvo skupina živih ljudi, ki jim je treba hrane, obleke in stanovanja. Bilo bi plemenito delo humanitete, ako seže de- želni odbor preko pragmatičnega službenega razmerja do dra- ginjskih podpor, ki jih tudi vpo- kojeno učiteljstvo krvavo po- trebuje!

—r— Iz laškega ujetništva se je oglasil enoletni prostovoljec četovodja A. bin Smole, učitelj v Rovi. Piše, da je bil dne 2. novembra 1916 težko ranjen in ujet. Zadel je 8 ran, in sicer 2 v prsi, 2 v levo in 4 v desno roko. Zadnje štiri so lahke in ga ne ovirajo. Najhušja je ena sredi prsi. Pravi, da bo ozdravel in ni treba imeti skrbi zanj.

—r— Iz ljubljanskega občinskega sveta z dne 18. t. m. Župan dr. l. Tavcar se spominja s toplimi besedami umrlega čast- nega meščana dvornega svetnika Levca in dvornega svetnika Hubada. — Župan na- znani, da se je pričela na deželni vladi akcija, ki stremi za tem, da se preskrbi ubožna šolska mladina z obuvalom in da se ji da primeren zajtrk in primerno kosilo v zavetiščih, ki so za to določena. Pri po- svetovanjih na vladi se je izkazalo, da bi stala ta akcija kakih 60.000 K, ter je župan obljubil izdatno podporo mestne občine ljubljanske. Izprosi si v te svrhe 15.000 K iz „aprovizacijskega zaklada. (Sprejeto.) — Za ubožne dijake I. državne gimnazije je župan imenovan občine nakazal 500 K, za ubožne dijake II. državne gimnazije pa 200 kron podpore. (Odobreno.) — Za namest- nika zastopniku občinskega sveta v c. kr. deželnem šolskem svetu je bil po sporočilu županovom na mesto občinskega svetnika dr. Novaka, ki je to mesto odložil, izvoljen državni poslanec dr. Vladimir Ravnihar. Na županov predlog izrazi občinski svet dr. No- vaku zahvalo za njegov trud, ki nalaga za- stopniku mesta mnogo neprivlačnih ter je vedno obsojen, da tiči v manjšini. — V stavbni odsek sta bila izvoljena občinska svetnika tovariša nadučitelja Jakob Dimnik in Anton Likozar. Ta poslednji je bil izvoljen tudi v upravni odbor za mestne voznje. — C. kr. mestni šolski svet je podal končni obračun stroškov za počitniško dnevno zavetišče. (Poročal občinski svetnik tov. Likozar.) Stroški znašajo 4240 K, prejemki pa 5168 K 58 v. (Odobreno.)

—r— S Cola nad Vipavo. Vedoč, da bo naš bližnji sovražnik tem hitreje pre- magan, čim izdatnejša bo naša denarna pomoč napram domovini, je prebivalstvo na